

Dorota Sylwestrzak¹

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
ORCID ID: 0000-0003-4985-2880

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ „WYZWANIA SAMORZĄDU RADCÓW PRAWNYCH WOBEC WSPÓŁCZESNOŚCI” (23–24 CZERWCA 2022 R., TORUŃ)

INNE

ABSTRACT

Report on the scientific conference “Challenges of the self-government of attorneys-at-law in the modern times” (June 23–24, 2022, Toruń)

The scientific conference, “Challenges of the self-government of attorneys-at-law in the modern times” was organized on June 23–24, 2022 in Toruń on the occasion of the 40th anniversary of the National Bar of Attorneys-at-Law by the Toruń Bar Association of Attorneys-at-Law. It addressed the tasks of the attorneys’-at-law self-government, both in the context of the community and in the context of the role of professional self-government in a democratic state of law, as well as the role of attorneys-at-law in the system of legal protection bodies and civil society, and their participation in social, economic and technological changes at the local and national levels.

Keywords: The National Bar of Attorneys-at-Law, advertising, success fee, disciplinary liability

Słowa kluczowe: samorząd radców prawnych, reklama, *success fee*, odpowiedzialność dyscyplinarna

¹ Doktor hab. nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Administracyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wicedziekan Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Toruniu.

Z okazji jubileuszu 40-lecia samorządu radców prawnych Okręgowa Izba Radców Prawnych w Toruniu zorganizowała w dniach 23–24 czerwca 2022 r. w Toruniu konferencję naukową „Wyzwania samorządu radców prawnych wobec współczesności”.

Pierwsza część konferencji przypadająca w dniu 23 czerwca połączona została z uroczystymi obchodami jubileuszowymi. Uroczystości otworzył Dziekan Rady OIRP w Toruniu Ryszard Wilmanowicz. Podczas gali Prezes Rady Krajowej Izby Radców Prawnych Włodzimierz Chróścik wręczył zasłużonym radcom prawnym przyznane przez Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych odznaki honorowe „Zasłużony dla Samorządu Radców Prawnych” oraz medale pamiątkowe.

Część naukowa konferencji, obejmująca dyskusję naukową i wymianę poglądów, odbyła się w dniu 24 czerwca 2022 r. W imieniu organizatorów konferencji spotkanie rozpoczął Dziekan Rady OIRP w Toruniu Ryszard Wilmanowicz, który powitał gości, a następnie przedstawił temat konferencji oraz prelegentów. Głos zabrali Włodzimierz Chróścik (Prezes KRRP) oraz Michał Zaleski (prezydent miasta Torunia). W konferencji wzięli udział zarówno praktycy, jak i teoretycy zajmujący się zagadnieniami objętymi tematyką konferencji, w tym przedstawiciele sądów powszechnych, samorządów: radców prawnych, adwokatury, rzeczników patentowych oraz przedstawiciele doktryny.

Obrazy podzielone zostały na dwie sesje kończące się dyskusją. Pierwszy panel moderowała prof. dr hab. Ewa Bagińska. Referat wprowadzający pt. „Po co radcom prawnym samorząd?” wygłosiła dr Dorota Sylwestrzak (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, radca prawny). W swoim wystąpieniu zwróciła uwagę na podnoszoną w doktrynie i praktyce kwestię obligatoryjnej przynależności do samorządu radców prawnych i aplikantów radcowskich. Zagadnienie to stało się aktualne wobec skierowanego do Trybunału Konstytucyjnego wniosku z 22 kwietnia 2022 r.² o stwierdzenie niekonstytucyjności przepisu art. 49 ust. 1 i 3 u.r.p. z art. 17 ust. 1, art. 20 w zw. z art. 22 oraz z art. 65 ust. 1 w zw. z art. 58 ust. 1 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP³. Ponadto podkreśliła rolę autonomii samorządu zawodowego w sprawowaniu pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu oraz wskazała zagrożenia ograniczenia tej autonomii wprowadzane sukcesywnie przez ustawodawcę m.in. w zakresie nadmiernej ingerencji państwa w działalność samorządów zawodowych. Jako przykłady podała regulacje dotyczące dostępu do zawodu, rozszerzanie możliwości dostępu do zawodu wobec osób spoza aplikacji czy też projekty utworzenia aplikacji uniwersyteckich i przejęcia sądownictwa dyscyplinarnego. W pierwszej sesji referat na temat „Rola samorządu radców prawnych w demokratycznym państwie prawa” wygłosiła prof. nadzw. dr hab. Agnieszka Bień-Kacała (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, radca prawny). Prelegentka wskazała na wiele funkcji i ról społecznych radcy prawnego w tym demokratycznym układzie oraz samorządu radców prawnych, którego zadaniem powinno być dawanie świadectwa ideom demokracji, samorządności i praworządności, nie tylko

2 *Przynależność do izby adwokackiej lub izby radców prawnych na podstawie kryterium miejsca położenia siedziby zawodowej lub miejsca zamieszkania*, <https://trybunal.gov.pl/sprawy-w-trybunale/art/przynalezosc-do-izby-adwokackiej-lub-izby-radcow-prawnych-na-podstawie-kryterium-miejsca-polozenia-siedziby-zawodowej-lub-miejsca-zamieszkania> [dostęp: 9 sierpnia 2022 r.].

3 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78, poz. 483, ze zm.

w sprawach istotnych jak niekonstytucyjne przejmowanie TK, KRS i sądownictwa, lecz także w sprawach dotyczących poszczególnych członków samorządu radców prawnych. W pierwszym panelu uwagi ogólne na temat działalności gospodarczej radców prawnych oraz ograniczeń wprowadzonych z uwagi na wartości wysoko cenione w konstytucji zaprezentowała prof. nadzw. dr hab. Anna Brzezińska-Rawa (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) w referacie pt. „Swoboda (wolność) wykonywania zawodu radcy prawnego i jej ograniczenia”. Zwróciła uwagę na zróżnicowane traktowanie przez ustawodawcę radców prawnych względem innych zawodów zaufania publicznego m.in. w zakresie zasad dostępu do zawodu, form organizacyjnoprawnych prowadzonej działalności gospodarczej czy też zasad reklamy zawodu.

Drugiemu panelowi przewodniczyła prof. nadzw. dr hab. Agnieszka Bień-Kacała. W tej części referat pt. „Wynagrodzenie *success fee* i jego istota” wygłosiła prof. dr hab. Ewa Bagińska (Uniwersytet Gdański). Prelegentka w ujęciu komparatystycznym przedstawiła problematykę honorariów prawników, nawiązując do rozwiązań prawnych funkcjonujących m.in. w USA, we Włoszech, w Niemczech, Wielkiej Brytanii oraz innych krajach. Zwróciła uwagę na to, że honorarium uzależnione od wyniku sprawy stanowi swoisty mechanizm zapewniający dostęp do wymiaru sprawiedliwości, umożliwiając wnoszenie pozwów przez powodów, którzy nie byłoby w stanie zlecić prowadzenia sprawy prawnikowi, gdyby honorarium nie zostało potrącone z wygranego odszkodowania. Wyróżniła trzy formy regulowania wynagrodzenia za sukces. Pierwsza forma to opłata warunkowa (*contingent fee*), która uzależniona jest od wygranej sprawy oraz wysokości wygranej, a wynagrodzenie przysługuje prawnikowi wyłącznie w razie wygranej sprawy. To rozwiązanie jest charakterystyczne dla amerykańskiego systemu prawnego i jest zakazane w wielu systemach prawnych, zwłaszcza w Europie, gdzie wysokość honorariów w przypadku wygranej bardzo często ograniczona jest przez ustawodawstwo (do określonego procentu) lub podlega kontroli sądowej na podstawie kryterium racjonalności. Innym rodzajem regulowania wynagrodzenia prawnika jest dozwolona w wielu jurysdykcjach umowa (*no win-no fee agreements*) przewidująca wynagrodzenie prawnika w przypadku wygranej, gdzie wysokość honorarium nie jest (przynajmniej nie w sposób ścisły) uzależniona od wysokości wygranej (lub zaoszczędzonej przez pozwanego) kwoty. Trzecia forma to premia za sukces (*success premium*), dozwolona w znacznej większości systemów oraz popularna, uregulowana w różny sposób, przy czym zasadniczo klient jest zobowiązany do uiszczenia podstawowego wynagrodzenia, niezależnie od premii za sukces. Kolejny referat pt. „Nowoczesne technologie jako wyzwania dla samorządu radców prawnych” wygłosiła dr hab. Małgorzata Ganczar (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, radca prawny). Prelegentka zwróciła uwagę na wyzwania dla radców prawnych w związku z doręczeniami elektronicznymi, wpływ sztucznej inteligencji (systemy IT) na rynek usług prawniczych, zagadnienia bezpieczeństwa aplikacji w Internecie, wymogi wynikające z RODO. Doktor Lucyna Staniszevska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, adwokat) przedstawiła referat pt. „Reklama zawodu adwokatów i radców prawnych zakazana czy dozwolona?” w kontekście zakazu bezwzględnej reklamy a prawa do informacji o wykonywaniu zawodu, problemu istoty zawodu zaufania publicznego i jego granic, ujęcia zagadnienia reklamy w kodeksach etycznych adwokatów i radców prawnych. Ponadto zwróciła uwagę na wyzwania

dla osób wykonujących zawód radcy prawnego (adwokata) w związku z informatyzacją usług prawnych, administracji i sądownictwa, deregulacją usług prawnych oraz konfliktem wartości pomiędzy reklamą a etyką, godnością zawodu, zaufaniem, regułami konkurencji i wolnością od natarczywej reklamy.

W drugiej sesji wygłoszony został referat dr Katarzyny Krupy-Lipińskiej (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, rzecznik patentowy) na temat „Łączenie zawodu radcy prawnego z innymi aktywnościami zawodowymi na przykładzie rzecznika patentowego”. Prelegentka zwróciła uwagę na różnice pomiędzy zawodem radcy prawnego oraz rzecznika patentowego w kontekście dopuszczalności łączenia zawodu radcy prawnego i rzecznika patentowego, m.in. w zakresie dopuszczalnych form organizacyjnych prowadzonej działalności czy też reklamy.

Ostatni referat w drugim panelu na temat „Odpowiedzialność prawna radcy prawnego” wygłoszony został przez dr. Piotra Chrzczonowicza (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, radca prawny). Referent przedstawił aktualne problemy związane z odpowiedzialnością radców prawnych, w szczególności w związku z odpowiedzialnością dyscyplinarną i odpowiednim stosowaniem przepisów Kodeksu postępowania karnego. Zwrócił uwagę na nieobowiązującą zasadę *ne bis in idem*, jak i problem zbiegu odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej.

Doktor Dorota Sylwestrzak dokonała podsumowania konferencji, podkreślając wagę omawianej problematyki oraz złożony charakter prawny zagadnień. Wskazała, że postulaty wygłoszone w referatach i głosy w panelach dyskusyjnych wymagają przeprowadzenia pogłębionej analizy nad ustaleniem roli radcy prawnego w systemie organów ochrony prawnej oraz społeczeństwie obywatelskim. Zmiany legislacyjne na poziomie krajowym oraz unijnym i międzynarodowym, a także przemiany społeczne, gospodarcze, technologiczne, zmieniające się otoczenie społeczno-gospodarcze oraz ustrojowe wymagają refleksji nad obecnymi rozwiązaniami prawnymi w kontekście zasadności reform samorządu radców prawnych na poziomie ustawowym oraz korporacyjnym. Zwróciła uwagę na konieczność dokonania analizy realizacji zadań przez samorząd radców prawnych w zakresie zapewnienia właściwego poziomu wykonywania zawodu, reprezentacji członków samorządu, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, nadzoru i kontroli nad świadczeniem usług w ramach wykonywania zawodu, tworzenia i współpracy przy organizowaniu warunków do wykonywania zawodu, sprawowania sądownictwa dyscyplinarnego i prawodawstwa samorządowego.